

TÜRKÇE ÖĞRETMENLERİNİN SALGIN SÜRECİ EĞİTİM FAALİYETLERİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

EXAMINATION OF TURKISH TEACHERS' VIEWS ON EDUCATIONAL ACTIVITIES IN THE EPIDEMIC PROCESS

Nihat KAVAN¹

Abdullah ADIGÜZEL²

Öz

Bu araştırmanın amacı Covid-19 salgını sürecinde Türkçe öğretmenlerinin eğitim faaliyetlerine ilişkin görüşlerinin incelenmesidir. Bu amaçla nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması ile yürütülen araştırmada veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu ise 3'ü kadın 18'i erkek toplam 21 Türkçe öğretmeni oluşturmaktadır. Toplanan veriler içerik analizi yapılarak tema ve kodlara ayrılmıştır. Araştırma bulgularından hareketle öğrencilerin dijital materyallere ulaşabilecek yeterlilikte olmaması ve basılı materyallerin tüm öğrencilere sunulmamış olmasından dolayı eğitim materyallerinin yetersiz olduğu, öğretmenlerin öğrenci başarısını tespit etmede ölçme ve değerlendirme araçlarını kullanmada başarılı oldukları, öğretmenlerin öğrencilerden geri bildirim alınmadığı için temel dil becerilerinin öğretiminde zorlandıkları, salgın sürecinin uzaması durumunda öğrenci başarısında gerileme olacağı, Türkçe dersinin uzaktan eğitimle yürütülmeye uygun olmadığı sonuçlarına ulaşılmıştır. Ayrıca araştırma bulguları sonucunda Türkçe öğretmenlerinin salgın sürecinde yürütülen eğitim faaliyetlerini olumsuz karşıladığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Covid-19, uzaktan eğitim, salgın, Türkçe dersi, Türkçe öğretmenleri.

Abstract

The aim of this research is to examine the views of Turkish teachers on educational activities during the Covid-19 epidemic. For this purpose, a semi-structured interview form was used as a data collection tool in the research conducted with case study, one of the qualitative research methods. The study group of the research consists of 21 Turkish teachers, 3 women and 18 men. The collected data was divided into themes and codes by making content analysis. Based on the research findings, educational materials are insufficient due to the students' inability to access digital materials and the fact that printed materials are not provided to all students, teachers are successful in using measurement and evaluation tools in determining student success, teachers have difficulty in teaching basic language skills because feedback cannot be received from students, the epidemic process is prolonged. It has been concluded that there will be a regression in student achievement in the event of a situation, and that the Turkish course is not suitable for distance education. In addition, as a result of the research findings, it was concluded that Turkish teachers reacted negatively to the educational activities carried out during the epidemic.

Keywords: Covid-19, distance learning, epidemic, Turkish lesson, Turkish teachers.

¹ Bilim Uzmanı, nihatkavan@gmail.com, ORCID: 0000-0003-4872-1002

² Prof. Dr., Düzce Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, abduallahadiguzel@duzce.edu.tr, ORCID: 0000-0001-7184-3644

1. GİRİŞ

Gelişen bilim ve teknoloji faaliyetleri modern hayatta insan yaşamına kolaylık sağlarken bu faaliyetler kimi zaman çeşitli sorunları da beraberinde getirmektedir. Bu sorunlardan biri olarak 2020 yılında Çin’de ortaya çıkan koronavirüs salgını, Türkiye’de ve dünyada insan yaşamını etkileyen küresel bir tehdit hâline gelmiştir. Birçok ulus maddi ve manevi açıdan bu salgından en az zararla kurutabilmek için birçok önlem almıştır. Bu önlemlerden birisi de kitlesel hareketliliği ve etkileşimi engelleme girişimidir. Bunun için etkileşimin olduğu eğitim kurumları yüz yüze eğitime kapatılmıştır.

Türkiye’de ilk koronavirüs vakası 11 Mart 2020 tarihinde ortaya çıkmış, koronavirüsten kaynaklı ilk ölüm ise 17 Mart 2020 tarihinde tespit edilerek kayda geçirilmiştir (T.C. Sağlık Bakanlığı, 2020). Artış gösteren vaka sayıları ve ölüm oranları sebebiyle Türkiye’de örgün eğitim ve öğretim faaliyetlerine 2020 yılının mart ayından itibaren okul öncesi, ilkokul, ortaokul ve lise kademelerinde ara verilmesi kararı alınmıştır (Telli ve Altun, 2020; MEB, 2020). Buna paralel olarak yükseköğretim kurumları da eğitim ve öğretim faaliyetlerine üç hafta süreyle ara vermiştir (YÖK, 2020).

Salgın süreci ile beraber eğitim ve öğretimin aksamaması için alternatif çözüm yolları aranmış ve bu noktada uzaktan eğitime geçilmiştir. “Birbirlerinden kilometrelerce uzaklıkta farklı ortamlarda olan öğretmen ve öğrencilerin, birbirleriyle görüntülü ve sesli olarak etkili iletişim kurabilmesi” olarak tanımlanan uzaktan eğitim, salgın süreci ile Türkiye’de ve dünyada önemli bir konuma gelmiştir (İşman, 2011). Bu noktada uzaktan eğitim, eğitim ve öğretim faaliyetlerinin aksamaması için değer kazanmıştır (Kırık, 2014). Buna karşın Oliva ve Gordon’a (2018) göre öğretmenler uzaktan eğitim sistemleri ile öğretim ortamını sağlamada çok fazla zorluk yaşamaktadırlar. Anderson ve Dron’a (2011) göre ise uzaktan eğitim sistemi yeni oluşumlu tüm teknik ve sosyal gelişmeleri tarihsel bir çizgide test eden, geliştiren ve onları uygulayan kişilerin düşünce ve davranışlarına göre şekillenir.

Günümüzde uzaktan eğitim faaliyetleri devlet, üniversiteler, kamu ve özel kuruluşlar tarafından gerçekleştirilmektedir (Kaçan ve Gelen, 2020, s. 4). Türkiye’de ise ilk uzaktan eğitim faaliyetlerinin 1927 yılında eğitim sorunlarının konuşulduğu bir toplantıda okuma yazma alanında mektup yoluyla uygulanması planlanmış fakat uygulama sürecine hiç geçilememiştir (Alkan, 1987). Uzaktan eğitim faaliyetleri yüz yüze eğitimden önemli ölçüde farklıdır ve eğitim ile hazırlık gerektirir (Barbour ve Unger, 2014). Eğitim hizmetlerinin devamlılığı önemli ölçüde öğretmenlere bağlıdır (Özdaş, Ekinci ve Öter, 2018). Koronavirüs sürecinde çok önemli bir rol oynayan öğretmenler hem hızlı bir şekilde uzaktan eğitim sistemine uyum sağlamaya çalışmış hem de velileri destekleyerek süreci kontrol altında tutmaya çalışmışlardır (Demir ve Özdaş, 2020).

Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler eğitim teknolojilerini geliştirmek için çeşitli yatırımlar yaparak altyapı sistemlerini geliştirmektedirler. Millî Eğitim Bakanlığı da eğitim teknolojilerini geliştirmek ve iyileştirmek için çeşitli ar-ge çalışmaları yürütmektedir (Maden ve Önal, 2020). Bu çalışmalardan birisi olan Eğitim Bilişim Ağı (EBA) yüz yüze eğitime ara verilmesinden dolayı öğrencilerin dijital materyallere ulaşması, canlı derslere ve etkinliklere katılabilmesi için uzaktan eğitim faaliyetlerinde önemli bir rol oynamıştır.

Bir toplumda yaşayan bireylerin duygu ve düşüncelerini en güzel şekliyle ifade edebilmesi dil eğitimi ile mümkündür (Özbay, 2006). Türkçe öğretiminde amaç dil bilgisini öğretmek değil öğrencinin kendisini anlaması ve ifade etmesidir (Kurudayıoğlu ve Çetin, 2015). Türkçe dersi temel derslerden birisi olmakla birlikte kapsamında dil eğitimi de barındırmaktadır. Bu sebeple Türkçe dersi teorik olmaktan ziyade uygulama ağırlıklı bir derstir.

Özgül, Ceran ve Yıldız'a (2020) göre doğası gereği içeriği ve kapsamı uygulamaya dönük olan Türkçe dersi planlı ve programlı bir süreçle yürütüldüğünde uzaktan eğitim faaliyetlerinin dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerini geliştirebilecektir. Öğrencilere Türkçenin en iyi ve en güzel şekilde aktarılabilmesi için derste uygulama ağırlıklı çalışmalara yer verilmesine ve derse katılıma önem verilmelidir.

Okullar, eğitim ve öğretim faaliyetlerinin yürütülmesi noktasında eğitim sistemleri açısından stratejik bir konumdadır (Çelik, 2011). Eğitim faaliyetlerinin salgın sürecinden en az zararla çıkması için birçok önlem alınmaktadır. Eğitim faaliyetlerine ilişkin alınan bu önlemlerin Türkçe dersindeki yeterliliği ve verimliliğinin ne düzeyde olduğu, ihtiyaç karşılayıcı olup olmadığı önem arz etmektedir. Yapılan alanyazın taramasında koronavirüs salgınının eğitim ve öğretmenler üzerindeki etkilerine ilişkin birçok araştırma bulunmuştur. Fakat koronavirüs salgınının ve uzaktan eğitim faaliyetlerinin Türkçe öğretmenleri üzerindeki etkilerinin ele alındığı araştırma sayısı azdır.

Bu araştırmanın amacı Türkçe öğretmenlerinin koronavirüs salgını sürecinde yürütülen eğitim faaliyetlerine ilişkin görüşlerinin incelenmesidir. Araştırma salgın sürecinde yürütülen eğitim faaliyetlerinin niteliğinin ve bu faaliyetlerin öğretmenlere yansımalarının tespit edilmesi ile tespit edilen sorunlara ilişkin çözüm önerilerinin geliştirilmesi açısından önemlidir.

Araştırmanın amacından hareketle aşağıdaki alt sorulara cevap aranmıştır:

1. Salgın sürecinde yürütülen eğitim faaliyetlerini nasıl değerlendirmektesiniz?
2. Salgın sürecinde sunulan eğitim materyalleri hakkında neler düşünmektesiniz?
3. Salgın sürecinde öğrencilerinizin eğitim faaliyetlerinden yararlanma düzeyini hangi ölçme ve değerlendirme araçlarıyla tespit etmektesiniz?
4. Salgın sürecinde öğrencilerinizin en çok hangi dil becerisini geliştirmede sorun yaşadığını sebebi ile belirtir misiniz?
5. Salgın sürecinin uzaması durumunda Türkçe eğitiminin geleceğine ilişkin öngörüleriniz nelerdir?
6. Türkçe öğretmenlerinin salgın sürecinde yaşadığı sorunlara yönelik çözüm önerileriniz nelerdir?

2. YÖNTEM

2.1. Araştırma Deseni

Türkçe öğretmenlerinin salgın süreci eğitim faaliyetlerine ilişkin görüşlerinin incelenmesinin amaçlandığı bu araştırmanın modeli, nitel araştırma yöntemlerinden olan durum çalışmasıdır. Durum çalışması, araştırmanın amacı kapsamında sınırları belirlenmiş bir duruma yönelik kapsamlı veriler ortaya koyma sürecidir (Yıldırım & Şimşek, 2013, s. 83). Durum çalışmasında amaç birtakım kararların neden ve nasıl alındığını, nasıl uygulandığını ve sonuçlandığını tespit ederek ortaya çıkarmaktır (Yin, 2003). Bu kapsamda Türkçe öğretmenlerinin koronavirüs salgını sürecinde yürütülen eğitim faaliyetlerinden nasıl etkilendikleri ve bu konuda neler düşündükleri tümel bir yaklaşımla incelenmiştir.

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Mardin İl Millî Eğitim Müdürlüğüne bağlı resmî ortaokul ve imam hatip ortaokullarında çalışmakta olan Türkçe öğretmenleri oluşturmaktadır. Örneklemin seçiminde olasılık dışı örnekleme yöntemlerinden amaçlı örnekleme yöntemi seçilmiştir. Amaçlı örnekleme yönteminde araştırmacı örnekleme katılacak birimleri bilgi, deneyim ve gözlemlerinden hareketle araştırmanın amacına uygun biçimde kendisi seçer (Ural ve Kılıç, 2011, s. 45).

Tablo 1. Öğretmen Özelliklerine İlişkin Veriler

Öğretmen	Cinsiyet	Hizmet Yılı	Eğitim Düzeyi	En çok Öğretmenlik Yapılan Yerleşim Yeri	Kurumun Sosyoekonomik Çevresi
TÖ ₁	Erkek	6-10 Yıl	Lisans	İlçe	Alt
TÖ ₂	Erkek	16 Yıl ve Üstü	Lisans	İlçe	Alt
TÖ ₃	Erkek	6-10 Yıl	Lisans	Kırsal	Alt
TÖ ₄	Erkek	6-10 Yıl	Lisans	İlçe	Orta
TÖ ₅	Erkek	11-15 Yıl	Lisans	İlçe	Alt
TÖ ₆	Kadın	6-10 Yıl	Lisans	İlçe	Alt
TÖ ₇	Erkek	6-10 Yıl	Lisans	İl	Alt
TÖ ₈	Erkek	11-15 Yıl	Yüksek Lisans	İlçe	Orta
TÖ ₉	Erkek	11-15 Yıl	Lisans	İlçe	Alt
TÖ ₁₀	Erkek	6-10 Yıl	Yüksek Lisans	İlçe	Orta
TÖ ₁₁	Erkek	16 Yıl ve Üstü	Lisans	İl	Orta
TÖ ₁₂	Erkek	1-5 Yıl	Lisans	İlçe	Orta
TÖ ₁₃	Kadın	6-10Yıl	Lisans	İl	Alt
TÖ ₁₄	Erkek	11-15 Yıl	Lisans	İlçe	Orta
TÖ ₁₅	Erkek	11-15 Yıl	Lisans	İlçe	Alt
TÖ ₁₆	Erkek	6-10Yıl	Lisans	İl	Orta
TÖ ₁₇	Erkek	6-10 Yıl	Lisans	İlçe	Alt
TÖ ₁₈	Erkek	16 Yıl ve Üstü	Lisans	İlçe	Orta
TÖ ₁₉	Erkek	6-10 Yıl	Lisans	İlçe	Alt
TÖ ₂₀	Kadın	6-10 Yıl	Lisans	İl	Orta
TÖ ₂₁	Erkek	6-10 Yıl	Lisans	İlçe	Alt

Tablo 1 incelendiğinde araştırmaya 3'ü kadın, 18'i erkek olmak üzere 21 Türkçe öğretmenin katılımında bulunduğu, katılımcıların %57'sinin 6-10 yıl arası hizmet yılına sahip olduğu ($f=12$), %90'ının lisans mezunu olduğu ($f=19$), %71'inin en çok ilçelerde görev yaptıkları ($f=15$) ve %57'sinin alt sosyoekonomik çevrede bulunan bir kurumda görev yaptığı ($f=12$) görülmektedir. Araştırmaya dâhil edilecek öğretmenlerin hem yüz yüze hem uzaktan eğitim uygulamaları kapsamında ders vermiş olmasına dikkat edilmiştir. Sadece bir branş grubu öğretmenlerinden veri toplanması ve salgın sürecinden dolayı veri doyumu açısından çalışma grubunun Türkçe öğretmenlerini temsil etmede yeterli olduğu kararlaştırılmıştır.

2.3. Veri Toplama Aracı

Araştırma verilerinin toplanmasında açık uçlu sorulardan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formu hazırlanmadan önce alanyazın taraması yapılarak görüşme soruları belirlenmiştir. Hazırlanan görüşme formunda altı soru yer almaktadır. Görüşme formu araştırmanın amacına, uzman görüşlerine ve alanyazın taramasına

(Bilgiç ve Tüzün, 2020; Harrison, 2019; Williamson, Eynos ve Potter, 2020; Yılmaz ve Banyard, 2020; Can, 2020) dayalı olarak oluşturulmuştur. Görüşme formunda araştırmaya ilişkin bilgilendirmeler, görüşme soruları ve katılımcıların cinsiyet, hizmet yılı, eğitim düzeyi, en çok öğretmenlik yaptığı yerleşim yeri çevresi, kurumunun bulunduğu sosyoekonomik çevreye ait bilgiler yer almaktadır. Hazırlanan görüşme formu ve sorulara uzman görüşlerine başvurularak son şekilleri verilmiştir.

2.4. Verilerin Toplanması

Araştırmanın amacı belirlendikten sonra bu amaç kapsamında alt sorular belirlenmiş ve açık uçlu sorulardan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır. Daha sonra Düzce Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulundan etik kurul onayı, Mardin İl Millî Eğitim Müdürlüğünden de gerekli izinler alınmıştır. Araştırma verileri toplamak için Mardin'deki ortaokullara ve imam hatip ortaokullarına gidilerek Türkçe öğretmenleri ile görüşmeler yapılmıştır. Gönüllü olarak katılımında bulunmak isteyen öğretmenlere görüşme formu sunularak gerekli bilgilendirmeler yapılmıştır.

Araştırma 2020-2021 eğitim öğretim yılıyla, Mardin İl Millî Eğitim Müdürlüğüne bağlı ortaokul ve imam hatip ortaokullarında eğitim veren Türkçe öğretmenlerinin görüşleriyle ve formunda yer alan sorularla sınırlıdır.

2.5. Verilerin Analizi

Araştırmaya katılımında bulunan öğretmenlerden toplanan veriler içerik analizi yöntemine tabi tutularak incelenmiştir. İçerik analizinde temel amaç, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir şekilde düzenleyerek yorumlamaktır (Çepni, 2014, 185). Verilerin analizinde araştırmaya katılan her bir öğretmenin görüşme formuna Türkçe Öğretmeni kelimelerinin baş harflerinden ve sayılardan oluşan "TÖ₁, TÖ₂, TÖ₃ vb." şeklinde kodlar verilmiştir.

2.6. Güvendiability ve Araştırmacıların Rolü

Nitel araştırmalarda araştırmanın geçerlik ve güvenilirliğini sağlamanın en önemli aşamaları: araştırmacının veri toplama, veri analizi ve verilerin yorumlanmasında tutarlı, objektif olması ve araştırmanın tüm aşamalarını ayrıntılı bir şekilde ele almasıdır (Özdaş ve Çakmak, 2018, s. 2752). Araştırma verilerinin geçerlik ve güvenilirliğini sağlamak için aşağıdaki maddelerde yer alan önlemler alınmıştır:

- Görüşme formu öğretmenlere sunulmadan önce Türkçe eğitimi alanında ve eğitim bilimleri alanında farklı uzmanların görüşlerine başvurularak gerekli düzeltmeler ve öneriler yapılmıştır.
- Bulguların yorumlanmasında ve değerlendirilmesinde farklı uzmanlardan görüş alınmıştır.
- Öğretmen görüşlerinden doğrudan alıntılar yapılarak sunulmuştur.
- Araştırmanın her aşamasında objektif ve tutarlı davranılmıştır.
- Öğretmen görüşlerinin yer aldığı formlar dijital ortamda saklanmıştır.

2.7. Araştırma ve Yayın Etiği

Bu araştırmada "Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi"nde yer alan tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümünde yer alan "Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler" başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

2.8. Etik Kurul Onayı

Araştırma için Düzce Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulundan etik kurul onayı alındıktan sonra Mardin İl Millî Eğitim Müdürlüğünden de izin alınmıştır.

Kurul Adı : Düzce Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu

Karar Tarihi: 12.03.2021

Karar Sayısı: 2021/68

3. BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde Türkçe öğretmenlerinin salgın süreci eğitim faaliyetlerine ilişkin alt sorulara yönelik görüşleri tema ve kodlar şeklinde tablolaştırılarak sunulmuştur. Sunulan görüşlerden bazıları doğrudan alıntı yapılarak verilmiştir.

3.1. Yürütülen Eğitim Faaliyetlerine İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın birinci alt sorusunu oluşturan “Salgın sürecinde yürütülen eğitim faaliyetlerini nasıl değerlendirmektesiniz?” sorusuna ilişkin bulgular ve yorum Tablo 2’de yer almaktadır.

Tablo 2. Yürütülen Eğitim Faaliyetlerine İlişkin Görüşler

Tema	Kodlar	f
Olumlu	Eğitimin devam ettirilmesi (TÖ ₁ , 6, 7, 8, 9, 10, 17, 21), uzaktan eğitime geçilmesi (TÖ ₃ , 7, 11, 17, 19), karşılıklı etkileşimin aktif olması (TÖ ₄ , 7, 8, 18, 21), dijital okur yazarlığın artması (TÖ ₁₂), sorunların giderilmesi (TÖ ₁₇), uzaktan eğitim sistemlerinin kullanışlı hâle getirilmesi (TÖ ₁₇)	21
Olumsuz	İnternete erişim sorunu (TÖ ₁ , 12, 15), derslere katılımın az olması (TÖ ₁ , 2, 10, 12, 17), uzaktan eğitimin gereksinimleri karşılayamaması (TÖ ₂ , 13), altyapı yetersizliği (TÖ ₃ , 16), kamusal kaynak yetersizliği (TÖ ₃), dikkat dağınıklığı (TÖ ₄ , 17), imkân yetersizliği (TÖ ₅ , 6, 7, 8, 10, 15, 16, 20), sürecin yönetilememesi (TÖ ₆), amaca ulaşamama (TÖ ₁₀), niteliksiz (TÖ ₁₄), öğrenmenin gerçekleşmemesi (TÖ ₁₅), okulların kapatılması (TÖ ₁₉), açılan sınıflarda hastalığın yaygınlaşması (TÖ ₂₁)	26
Toplam		47

Tablo 2 incelendiğinde öğretmenlerin salgın sürecinde yürütülen eğitim faaliyetlerine ilişkin görüşlerinin *olumlu* ve *olumsuz* olmak üzere iki temada toplandığı görülmektedir. Tabloda yer alan veriler incelendiğinde öğretmenlerin çoğunlukla salgın sürecinde yürütülen eğitim faaliyetlerini olumsuz karşıladığı ortaya çıkmaktadır. Salgın sürecinde yürütülen eğitim faaliyetlerini olumlu karşılayan öğretmenlerin çoğu eğitimin devam ettirilmesi yönünde görüş belirtirken olumsuz karşılayan öğretmenlerin çoğu ise imkân yetersizliği yönünde görüş belirtmektedir.

Salgın sürecinde yürütülen eğitim faaliyetlerinin nasıl karşılandığına ilişkin bazı öğretmen görüşleri aşağıda doğrudan alıntı yapılarak sunulmuştur.

Olumlu görüşler: “Uzaktan eğitim sürecine hızlı geçişi olumlu değerlendiriyorum.” (TÖ₃), “Mevcut şartlar içinde yapılabilecek en yararlı faaliyetler uygulanmaya çalışıldı.” (TÖ₉), “Ülkemizin imkânları göz önüne alındığında kapanmayla beraber yürütülen uzaktan eğitim faaliyetlerinin tüm olumsuzluklara rağmen hemen yapılmasını olumlu karşılamaktayım.” (TÖ₁₉).

Olumsuz görüşler: “Öğrencilerin derslere erişim noktasında yaşadıkları zorluklar, online derslerin az katılım ile sürdürülmesi vb. faktörler olumsuz yönler olarak söylenebilir.” (TÖ₁), “...uzaktan eğitimin öğrencinin sosyal, fiziksel gereksinimlerini karşılayamadığını düşünüyorum.” (TÖ₂), “Eşitlikten uzak bir şekilde yürütülmektedir. Herkese ulaşılamayan bir eğitim faaliyeti olmuştur.” (TÖ₁₆).

3.2. Sunulan Eğitim Materyallerine İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın ikinci alt sorusunu oluşturan “Salgın sürecinde sunulan eğitim materyalleri hakkında neler düşünmektesiniz?” sorusuna ilişkin bulgular ve yorum Tablo 3’te yer almaktadır.

Tablo 3. Sunulan Eğitim Materyallerine İlişkin Görüşler

Tür	Tema	Kodlar	f
Dijital	Yeterli	Uygundur (TÖ ₉ , 18), Alternatif dokümanların kullanılması (TÖ ₇), EBA’da sunulması güzel (TÖ ₈ , 10), kolayca ulaşma (TÖ ₈), içerikler güzel ve dolu (TÖ ₁₇),	7
	Yetersiz	Materyal eksikliği (TÖ ₁ , 5, 19), ulaşma zorluğu (TÖ ₂ , 16, 18, 19), yabancılik çekme (TÖ ₃), imkân yetersizliği (TÖ ₄ , 11, 13, 14, 19, 21), altyapı kaynaklı sorunlar (TÖ ₅ , 20), program ve içerik eksikliği (TÖ ₆), uyumlu değil (TÖ ₁₆ ,) internet problemleri (TÖ ₁₁ , 15), güncel değil (TÖ ₁₂), kazanımlar tam yansıtılmamış (TÖ ₁₇)	22
Basılı	Yeterli	Uygundur (TÖ ₉ , 11, 14)	3
	Yetersiz	Ders kitabı eksikliği (TÖ ₁ , 5, 12), uyumlu değil (TÖ ₂ , 6), güncel değil (TÖ ₃), ek kaynak alamama (TÖ ₁₅ , 16, 19), etkinlikler az (TÖ ₁₇)	10
Toplam			42

Tablo 3 incelendiğinde öğretmenlerin salgın sürecinde sunulan eğitim materyallerine ilişkin görüşlerinin dijital ve basılı materyal türleri olmak üzere yeterli ve yetersiz olmak üzere iki temada toplandığı görülmektedir. Tabloda yer alan veriler incelendiğinde öğretmenlerin çoğunlukla salgın sürecinde sunulan hem dijital hem basılı eğitim materyallerini yetersiz buldukları ortaya çıkmaktadır. Bununla beraber salgın sürecinde yüz yüze eğitimin yapılamamasından ötürü sunulan dijital materyallerin yetersiz olduğuna yönelik görüşler daha fazladır. Dijital materyalleri yetersiz bulan öğretmenler genel olarak öğrencilerin maddi durumlarının aynı olmaması sebebiyle imkân yetersizliği yönünde görüş belirtirken basılı materyalleri yetersiz bulan öğretmenler ise her öğrencinin ders kitabı alamaması ve öğrencilerin bireysel çalışabilecekleri ek kaynak alamaması yönünde görüş belirtmektedirler.

Salgın sürecinde sunulan eğitim materyalleri hakkında neler düşünüldüğüne ilişkin bazı öğretmen görüşleri aşağıda doğrudan alıntı yapılarak sunulmuştur.

Dijital materyaller yeterli: “Eğitim materyallerinin EBA’da sunulması yeterli olmakla birlikte...” (TÖ₈), “EBA’daki içerikler ve materyaller konuları güzel özetlemişti. Dolu içerikler vardı.” (TÖ₁₇).

Dijital materyaller yetersiz: “Hem materyaller hem de altyapıdan kaynaklı sorunlar yığınla.” (TÖ₅), “Elektronik materyaller güncel değil.” (TÖ₁₂).

Basılı materyaller yeterli: “Ders kitapları yeterli.” (TÖ₁₁), “Materyaller yeterli...” (TÖ₁₄).

Basılı materyaller yetersiz: “*MEB tarafından dağıtılan basılı eğitim materyallerinin de eksik olarak dağıtıldığını gördüğümünden bu konuda da eksiklikler olduğunu düşünüyorum.*” (TÖ₁), “*Yüz yüze yapılacak olan çalışmalarla ilgili etkinlikler çok azdı.*” (TÖ₁₇).

3.3. Ölçme ve Değerlendirme Araçlarına İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın üçüncü alt sorusunu oluşturan “Salgın sürecinde öğrencilerinizin eğitim faaliyetlerinden yararlanma düzeyini hangi ölçme ve değerlendirme araçlarıyla tespit etmektesiniz?” sorusuna ilişkin bulgular ve yorum Tablo 4’te yer almaktadır.

Tablo 4. Yararlanılan Ölçme ve Değerlendirme Araçlarına İlişkin Görüşler

Tema	Kodlar	f
Çevrim içi testlerle	Çoktan seçmeli (TÖ ₂ , 5, 11, 13, 14, 20), deneme sınavı (TÖ ₁₁), hazır bulunuşluk testleri (TÖ ₂₁), açık uçlu sınavlar (TÖ ₂₁)	9
Görüşme yaparak	Velileri arama (TÖ ₁), öğrencilerle soru-cevap şeklinde konuşma (TÖ ₂ , 4, 7, 8, 17, 18, 20)	8
Veri toplayarak	EBA ve Zoom’dan etkinlik yaptırma (TÖ ₅ , 8), katılım oranına bakma (TÖ ₉ , 11, 12, 14, 17, 19)	8
Ödev vererek	Kısıtlı süreli ödevler verme (TÖ ₈ , 13, 17), proje yaptırma (TÖ ₁₂)	4
Elverişsiz	Ortam eşitsiz (TÖ ₃), araç gereç eksikliği (TÖ ₃), araçlar derse uygun değil (TÖ ₆ , 15, 16), okulların açılmasını bekleme (TÖ ₁₀), derse katılım yok (TÖ ₁₆)	7
Toplam		36

Ölçme ve değerlendirme araçları öğrenme sürecine yönelik geri bildirim sağlamakla beraber öğrencilerin becerilerini geliştirdiği için öğretmenlerin dersin hedefiyle beraber bu araçları dikkate alması önemlidir (Kuyumcu Vardar ve Acar, 2018). Tablo 4 incelediğinde öğretmenlerin salgın sürecinde yararlandıkları ölçme ve değerlendirme araçlarının *çevrim içi testlerle, görüşme yaparak, veri toplayarak, ödev vererek* ve *elverişsiz* olmak üzere beş temada toplandığı görülmektedir. Tabloda yer alan veriler incelendiğinde öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme aracı olarak genellikle çevrim içi testlerden yararlandıkları ortaya çıkmaktadır. Öğretmenlerin salgın sürecinde genellikle çevrim içi testlerden yararlanma sebebinin dijital ortama aktarılmasının ve değerlendirilmesinin uzaktan eğitim faaliyetlerine daha uygun olduğundan kaynaklandığı düşünülmektedir. Bazı öğretmenlerin ise salgın sürecinde ölçme ve değerlendirme araçlarının öğrencilerin gerçek durumunu yansıtmadığı için elverişsiz bulunduğu tespit edilmiştir.

Salgın sürecinde yararlanılan ölçme ve değerlendirme araçlarına ilişkin bazı öğretmen görüşleri aşağıda doğrudan alıntı yapılarak sunulmuştur.

Çevrim içi testlerle: “*Çoktan seçmeli testler yapıyorum.*” (TÖ₂), “*Hazır bulunuşluk testleri, sınavlar ve yazılılar kullanıyorum.*” (TÖ₂₁).

Görüşme yaparak: “*Öğrenci velileri ile yaptığım görüşmeler neticesinde kimlerin online eğitime erişme imkânının olduğunu tespit ettim.*” (TÖ₁), “*Bire bir online derste soru sorarak ve dönüt alarak...*” (TÖ₈).

Veri toplayarak: “*EBA uygulamasına katılım oranına bakarak.*” (TÖ₉), “*Uzaktan eğitim sürecinde derse katılım oranıyla.*” (TÖ₁₉).

Ödev vererek: “...EBA’dan deneme veya etkinlikleri ödev olarak vererek...” (TÖ₈), “Öğrencilere proje ödevi veriyorum bazen.” (TÖ₁₂).

Elverişsiz: “Uzaktan eğitim süreci zaten eşitsiz olan eğitime erişim durumunu daha da kötü hâle getirdi.” (TÖ₃), “Uzaktan eğitim faaliyetlerinde derse öğrenci bulamadığımız için ölçme ve değerlendirme gibi bir durum söz konusu değil.” (TÖ₁₆).

3.4. Dil Becerilerinde Yaşanan Sorunlara İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın dördüncü alt sorusunu oluşturan “Salgın sürecinde öğrencilerinizin en çok hangi dil becerisini geliştirmede sorun yaşadığını sebebi ile belirtir misiniz?” sorusuna ilişkin bulgular ve yorum Tablo 5’te yer almaktadır.

Tablo 5. Dil Becerilerinde Yaşanan Sorunlara İlişkin Görüşler

Tema	Kodlar	f
Dinleme	Odaklanma sorunu (TÖ ₂₀), uzaktan eğitimin yetersiz kalması (TÖ ₂₁)	2
Konuşma	Becerinin kontrol edilememesi (TÖ ₄), imkân yetersizliği (TÖ ₄), uygulama yetersizliği (TÖ ₆ , 8, 19)	5
Okuma	Cihazlarla fazla vakit geçirme (TÖ ₁), uzaktan eğitimin yetersiz kalması (TÖ ₂ , 5, 11, 17, 21), katılımın olmaması (TÖ ₃), uygulama yetersizliği (8, 19), geri bildirim alamama (TÖ ₁₃), veli ilgisizliği (TÖ ₁₇)	11
Yazma	Cihazlarla fazla vakit geçirme (TÖ ₁), uzaktan eğitimin yetersiz kalması (TÖ ₂ , 5, 11, 12, 17), becerinin kontrol edilememesi (TÖ ₄ , 7), imkân yetersizliği (TÖ ₄), zaman alıcı olması (TÖ ₇), geri bildirim alamama (TÖ ₁₀), katılımın olmaması (TÖ ₁₀), veli ilgisizliği (TÖ ₁₇)	13
Tüm beceriler	Uzaktan eğitimin yetersiz kalması (TÖ ₁ , 14, 15, 16), katılımın olmaması (TÖ ₃)	5
Toplam		36

2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı’na göre temel dil becerileri sırasıyla “dinleme, konuşma, okuma ve yazma” olmak üzere dört öğrenme alanına ayrılmaktadır (Kalaycı ve Yıldırım, 2020, s. 254; MEB, 2019, s. 8). Ana dili eğitiminin anlama ve anlatma becerileri olmak üzere iki temel boyutu vardır. Anlama becerileri dinleme ve okuma, anlatma becerileri ise konuşma ve yazmadır (Epçaçan, 2018, s. 619). Verilerin analizinde bazı öğretmenlerin dil bilgisini de temel dil becerileri arasında kabul ederek yazdığı tespit edilmiştir. 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı’na göre dil bilgisi temel dil becerileri arasında yer almadığı için dil bilgisi ile ilgili görüşler araştırmanın alt sorusunun geçerliğini düşürmemesi açısından temalara dâhil edilmemiştir.

Tablo 5 incelendiğinde öğretmenlerin salgın sürecinde sorun yaşanan dil becerisine ilişkin görüşlerinin *dinleme*, *konuşma*, *okuma*, *yazma* ve *tüm beceriler* şeklinde beş temada toplandığı görülmektedir. Tabloda yer alan veriler incelendiğinde öğretmenler, öğrencilerinin en çok yazma dil becerisini geliştirmede sorun yaşadığı yönünde görüş belirtmektedir. Bazı öğretmenler ise öğrencilerinin tüm dil becerilerini geliştirmede sorun yaşadığı ve öğrencilerinin gerilemeye başladığı yönünde görüş belirtmektedirler.

Salgın sürecinde geliştirmede en çok sorun yaşanan dil becerisine ilişkin bazı öğretmen görüşleri aşağıda doğrudan alıntı yapılarak sunulmuştur.

Dinleme becerisine ilişkin görüşler: “Öğrenciler en çok dinleme becerisini geliştirmekte zorlandılar.” (TÖ₂₀).

Konuşma becerisine ilişkin görüşler: “...her öğrencide yeterli hızda internet olmadığı için konuşma ve yazma becerilerini kontrol etmede sorun yaşıyor.” (TÖ₄), “Kendini ifade etmede, topluluk karşısında konuşmada, okuduğu veya dinlediği bir şeyle ilgili görüş bildirmede sıkıntılar yaşandığını düşünüyorum.” (TÖ₆).

Okuma becerisine ilişkin görüşler: “Okuma ve yazmayı geliştirmede sorunlar yaşanmaktadır.” (TÖ₂), “Okuma becerisi en çok sorun teşkil ediyor. Çünkü takibi daha zor bir beceri.” (TÖ₁₃).

Yazma becerisine ilişkin görüşler: “...yazının zaman alması, bunu kontrol etmenin zor olması bu dil becerisinin gelişmesinde sorun oluşturmuştur.” (TÖ₇), “Öğrenciyi takip eden velinin olmaması ve her şeyin dijital ortamda verilmemesi.” (TÖ₁₇).

Tüm becerilere ilişkin görüşler: “Tüm dil becerilerinde sorun yaşanmaktadır.” (TÖ₁₆), “Ben öğrencilerimin her beceriden de geri kaldığını, istenilen düzeyde olmadıkları kanaatindeyim.” (TÖ₃).

3.5. Türkçe Eğitiminin Geleceğine İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın beşinci alt sorusunu oluşturan “Salgın sürecinin uzaması durumunda Türkçe eğitiminin geleceğine ilişkin öngörüleriniz nelerdir?” sorusuna ilişkin bulgular ve yorum Tablo 6’da yer almaktadır.

Tablo 6. Türkçe Eğitiminin Geleceğine İlişkin Görüşler

Tema	Kodlar	f
Birey ve toplum açısından	İki dilliler açısından eşitsizlik (TÖ ₃), kitle iletişim araçları ihtiyaç karşılayıcı olur (TÖ ₉), aile desteği gerekecek (TÖ ₁₁), bilinçlendirmeler yapılmalı (TÖ ₁₁), asosyalleşme artar (TÖ ₁₂), öğretmen-öğrenci etkileşiminde azalma (TÖ _{17, 18})	7
Ders açısından	Akademik süreçlerde gerileme (TÖ _{3, 10}), sunulacak imkânlar önemli (TÖ ₄), zorlanma (TÖ ₁₄), konuları kavrayamama (TÖ ₁₅), derse katılımı azalma (TÖ ₂₀)	6
Dil becerileri açısından	Uygulama ve öğrenme sorunları çıkar (TÖ _{1, 8, 15}), altyapı sorunları ortaya çıkar (TÖ ₁), yüz yüze eğitimle öğrenilir (TÖ ₁), dil becerilerinde gerileme olur (TÖ _{2, 5, 6, 7, 8, 12, 13, 17, 19, 21}), okuduğunu anlama becerileri geliştirilmeli (TÖ _{4, 19, 21})	18
Toplam		31

Tablo 6 incelendiğinde öğretmenlerin salgın sürecinin uzaması durumunda Türkçe eğitiminin geleceğine ilişkin öngörülerinin *birey ve toplum açısından, ders açısından ve dil becerileri açısından* olmak üzere üç temada toplandığı görülmektedir. Tabloda yer alan veriler incelendiğinde öğretmenlerin Türkçe eğitiminin geleceğine yönelik olarak en çok dil becerileri açısından sorun yaşanacağını düşündükleri ortaya çıkmaktadır. Salgın sürecinin uzaması durumunda öğretmenlerin çoğu, dil becerilerinin uzaktan eğitim şeklinde öğretilmeye uygun olmadığı için öğrencilerin edinmiş oldukları dil beceri düzeylerinde duraksama ve gerileme olacağı yönünde görüş belirtmektedir.

Salgın sürecinin uzaması durumunda Türkçe eğitiminin geleceğine ilişkin bazı öğretmen görüşleri aşağıda doğrudan alıntı yapılarak sunulmuştur.

Birey ve toplum açısından görüş: “Uzaktan eğitim ve TRT, EBA gibi kitle iletişim araçları sayesinde bu konuda öğrenciler eksiklik hissetmezler.” (TÖ₉), “...çocukların Türkçe

dili konusunda akademik anlamda herhangi bir ilerleme sağlayacağını düşünmemekteyim.” (TÖ₃).

Ders açısından görüş: “...öğrencilerin akademik becerilerinde gerileme ve eksiklik yaşanacaktır.” (TÖ₁₀), “...öğrencilerin %80’i derse katılamadığı için ders çok az kişiyle sürdürülebilecek.” (TÖ₂₀).

Dil becerileri açısından görüş: “Dil becerilerinin uygulanması ve öğrenilmesinin temel altyapısının yüz yüze eğitim ile mümkün olduğunu düşünüyorum.” (TÖ₁), “Salgın devam ederse çocukların okumasında, okuduğunu anlamada gerileyeceğini düşünüyorum.” (TÖ₂₁).

3.6. Sorunların Çözüm Önerilerine İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın altıncı alt sorusunu oluşturan “Türkçe öğretmenlerinin salgın sürecinde yaşadığı sorunlara yönelik çözüm önerileriniz nelerdir?” sorusuna ilişkin bulgular ve yorum Tablo 7’de yer almaktadır.

Tablo 7. Sorunların Çözüm Önerilerine İlişkin Görüşler

Temalar	Kodlar	f
Türkçe dersine ilişkin öneriler	Müfredat online eğitime uygun hâle getirilmeli (TÖ ₅), materyallere ulaşım kolaylaştırılmalı (TÖ ₆), ders senkron bir şekilde işlenmeli (TÖ ₈ , 17, 18, 21), dijital etkinlikler artırılmalı (TÖ ₈ , 14), e-kitaplar aktif kullanılmalı (TÖ ₈), uzaktan eğitim Türkçe öğretmenlerini zorlamıyor (TÖ ₉)	10
Dil becerilerine ilişkin öneriler	Temel sorunlar giderilmeli (TÖ ₁), pratikler yapılmalı (TÖ ₁), online sunumlar yapılabilir (TÖ ₃ , 17)	4
Öğrenci ve velilere ilişkin öneriler	Takip edilmeleri gerekir (TÖ ₁), veliler destek vermeli (TÖ ₈ , 21), motivasyonları artırılmalı (TÖ ₁₃), ödevlere ağırlık verilmeli (TÖ ₁₃), cihaz bağımlılığından korunmalı (TÖ ₁₉)	6
Eğitim sistemine ilişkin öneriler	Yaşam kaygıları giderilmeli (TÖ ₃), uzaktan eğitim altyapısı geliştirilmeli (TÖ ₄), eğitim sistemi yenilenmeli (TÖ ₅), teknolojik eşitlik sağlanmalı (TÖ ₆ , 12, 14, 15), EBA ve Zoom’a alternatifler üretilmeli (TÖ ₁₀), e-kitap okuma alışkanlığı kazandırılmalı (TÖ ₁₂), öğretmenlere teknoloji seminerleri verilmeli (TÖ ₁₃ , 14), yüz yüze eğitime dönülmeli (TÖ ₂₀)	12
Teşvik etmeye ilişkin öneriler	Kitap okuma projeleri yapılabilir (TÖ ₁ , 3, 4, 18), ailelere maddi destek sağlanmalı (TÖ ₃), iki dillilikle ilgili çalışmalara önem verilmeli (TÖ ₅), ödev ve etkinlik takibi için programlar tasarlanabilir (TÖ ₇ , 17), eğlenceli yazılım ve uygulamalar hazırlanabilir (TÖ ₁₁ , 17)	10
Toplam		42

Tablo 7 incelendiğinde Türkçe öğretmenlerinin salgın sürecinde yaşadıkları sorunların çözümüne yönelik önerilerinin *Türkçe dersine ilişkin öneriler*, *dil becerilerine ilişkin öneriler*, *öğrenci ve velilere ilişkin öneriler*, *eğitim sistemine ilişkin öneriler* ve *teşvik etmeye ilişkin öneriler* olmak üzere beş temada toplandığı görülmektedir. Tabloda yer alan veriler incelendiğinde öğretmenlerin salgın sürecine yönelik olarak genellikle eğitim sistemiyle ilgili çözüm önerilerinde bulunduğu ortaya çıkmaktadır. Salgın sürecinde eğitim sistemine yönelik çözüm önerisinde bulunan öğretmenlerin çoğu, öğrencilerin uzaktan eğitimle yürütülen derslere girebilmek için gerekli bilgisayar, tablet, telefon gibi teknolojik cihazlara sahip olmadığını ve bunun maddi imkân yetersizliğinden kaynaklandığını, bu sebeple derslere öğrenci katılımını sağlayamadıklarını belirtmektedirler.

Türkçe öğretmenlerinin salgın sürecinde yaşadığı sorunlara yönelik çözüm önerilerine ilişkin bazı öğretmen görüşleri aşağıda doğrudan alıntı yapılarak sunulmuştur.

Türkçe dersine ilişkin öneriler: “*Uygulamalı etkinliklerin artırılması ve öğrencilere belli saatlerde yüz yüze eğitim verilmesi gerekmektedir...*” (TÖ₁₇), “*E-kitaplar daha aktif kullanılmalı.*” (TÖ₈).

Dil becerilerine ilişkin öneriler: “*Konuşma cesareti oluşturacak faaliyetlerin artırılması gerekiyor (online konferans, panel vb. toplantılar).*” (TÖ₃), “*Dil becerilerinin uygulanmasında temel sorunların üzerinde durulmalı...*” (TÖ₁).

Öğrenci ve velilere ilişkin öneriler: “*Aile içinde Türkçe dil çalışmaları (etkinlik, sosyalleşme vb.) yapılması gerektiğini düşünüyorum.*” (TÖ₈), “*...öğrencileri teknolojik araçların hegemonyasından kurtarıp kitaplara yönlendirmeliyiz.*” (TÖ₁₉).

Eğitim sistemine ilişkin öneriler: “*Bakanlığın özel olarak uzaktan eğitim için yeni materyaller oluşturması ve eşit şekilde öğretmen ve öğrencilere ulaştırması gerekmektedir.*” (TÖ₆), “*Öncelikle öğretmenlerin eğitim teknolojilerini kullanması konusunda geliştirilmesi gerekir.*” (TÖ₁₃).

Teşvik etmeye ilişkin öneriler: “*Okuma alanında teşvik edici projelerin oluşturulması gerektiğini düşünüyorum.*” (TÖ₁), “*Teknolojiye uyumlu Türkçe öğretimini destekleyecek yeni yazılım ve uygulamaların hazırlanması.*” (TÖ₁₁).

4. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Türkçe öğretmenlerinin salgın süreci eğitim faaliyetlerine ilişkin görüşlerinin incelendiği bu çalışmada elde edilen bulgulardan hareketle aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

Türkçe öğretmenlerinin salgın süreci eğitim faaliyetleri ile ilgili görüşleri olumlu ve olumsuz temalarıyla değerlendirilmiştir. Temalara bakıldığında öğretmenlerin çoğu eğitim faaliyetlerini olumsuz karşılamaktadır. Bunun sebeplerinin imkân yetersizliği, internet bağlantısının olmaması, derslere katılım olmaması gibi öğretmenlerden değil öğrencilerden kaynaklı sorunlar olduğuna ulaşılmıştır. Salgın süreci eğitim faaliyetlerine olumlu açıdan bakıldığında Türkçe öğretmenleri eğitimin devam ettirilmesini ve uzaktan eğitime hemen geçilerek sürecin sekteye uğramamasını olumlu olarak değerlendirmektedir. Uzoğlu (2017) yaptığı çalışmada öğretmen adaylarının, uzaktan eğitimi zaman ve mekân bağımsızlığı, ekonomiklik ve tekrar ulaşabilmeden dolayı olumlu değerlendirdiklerini tespit etmiştir. Karakuş vd. (2020) yaptıkları çalışmada Türkçe öğretmeni adaylarının Türkçe dersinin beceri temelli olmasından dolayı uzaktan eğitimle yürütülemeyeceği ve yüz yüze eğitime geçilmesi gerektiğini düşündükleri sonucuna ulaşmışlardır. Gelişli (2015) tüm olumsuzlara rağmen teorik ve uygulamalı dersler için ayrı ayrı oluşturulacak uygulamalarla uzaktan eğitimde başarı şansının artabileceğini tespit etmiştir. Serçemeli ve Kurnaz (2020) yapmış oldukları çalışmada uzaktan eğitimin öğretmen ve öğrenciler arasında etkileşim yetersizliğine sebep olduğu için olumsuz olarak görüldüğünü belirtmişlerdir.

Salgın sürecinde sunulan eğitim materyalleri dijital materyaller ve basılı materyaller türleri altında yeterli ve yetersiz temalarıyla değerlendirilmiştir. Türkçe öğretmenleri çevrim içi ders işleme sürecinde EBA platformundan faydalandıklarını fakat EBA’da sunulan dijital materyallere öğrencilerinin ulaşma imkânlarının olmaması ve Türkçe eğitimine uygun materyallerin olmaması sebebiyle yetersiz bir bakış açısıyla yaklaşmaktadırlar. Salgın süreciyle beraber EBA platformunun altyapısında ve içeriğinde sürekli güncellemeler ve geliştirmeler yapılarak platformun öğrenci ve öğretmenler için kullanışlı hâle getirilmesi için çalışmalar

yapılmaktadır. Platform ne kadar geliştirilse de uygulamalı disiplinlerde yetersizlikler ortaya çıkabilmektedir. Basılı eğitim materyallerinin ise tüm öğrencilere ulaştırılamaması ve içeriklerinin güncellenmemesi gibi sebepler Türkçe öğretmenleri tarafından yetersiz karşılanmaktadır. Türker ve Dündar (2020) yaptıkları araştırmada EBA platformunun gerekli ve faydalı olduğunu, platformun gelecekteki olumsuzlara karşı iyileştirilerek geliştirilmesinin avantaj sağlayacağını ifade etmişlerdir. Akkaya ve Demir (2021) EBA platformunda yer alan Türkçe dersi içeriklerinin Türkçe öğrenme alanlarıyla uyumunu incelemişler ve tüm sınıf düzeylerinde EBA içerikleri ile kazanımlar arasında uyumsuzluk olduğunu tespit etmişlerdir.

Türkçe öğretmenlerinin salgın sürecinde yararlandıkları ölçme ve değerlendirme araçları çevrim içi testlerle, görüşme yaparak, veri toplayarak, ödev vererek ve elverişsiz temalarıyla değerlendirilmiştir. Araştırmada öğretmenlerin, öğrenci başarısını değerlendirmede ölçme ve değerlendirme araçlarını kullanmada başarılı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Türkçe öğretmenleri yüz yüze eğitimde açık uçlu sınavların dersi daha iyi yansıttığını fakat uzaktan eğitimde öğrencilerin açık uçlu sınavları yapacak düzeyde olmadıklarını düşünmektedir. Bazı Türkçe öğretmenleri de dijital ölçme ve değerlendirme araçlarını Türkçe dersine uygun bulmamaktadır. Er Türküresin (2020) yaptığı araştırmada uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin sanal ortamda sınav olurken konsantrasyon sorunu yaşadıklarını, ödev çalışmalarında ise bilgiyi yapılandıramadıkları sonucuna ulaşmıştır. Adıgüzel (2020) yaptığı araştırmada öğretmenlerin, uzaktan eğitim sürecinde ödevlerin iyi yapılandırılması ve teknolojik güvenilirliğin sağlanması durumunda öğrenci başarısını ölçmede güvenilir ve objektif bir ölçme ve değerlendirme aracı olabileceğini belirttikleri sonucuna ulaşmıştır. Baran (2020) yaptığı araştırmada uzaktan eğitim sürecinde ölçme ve değerlendirme araçlarının bireylerin üst düzey düşünme becerilerini geliştirmeye imkân sunduğu sonucuna ulaşmıştır. Çarkıt ve Koçoğlu (2020) salgın sürecinin Türkçe dersine yönelik ölçme ve değerlendirme sürecini olumsuz etkilediğini bu yüzden eğitimin niteliğinin düştüğü sonucuna ulaşmışlardır. Yar Yıldırım (2020) ortaokul öğrencileriyle yapmış olduğu araştırmada ödevin başarıyı arttırdığı sonucuna ulaşmıştır.

Salgın sürecinde öğrencilerin en çok sorun yaşadığı dil becerileri dinleme, konuşma, okuma, yazma ve tüm beceriler temalarıyla değerlendirilmiştir. Temel dil becerileri sadece Türkçe dersiyle değil tüm derslerle ve gündelik yaşamla da ilişkilidir. Günlük yaşam içerisinde hiçbir akademik faaliyet olmasa bile insanlarla sohbet edilir (dinleme, konuşma), oyun oynanır (dinleme, konuşma), televizyon izlenir (dinleme), tabelalara göz atılır (okuma). Tüm bu faaliyetler doğrudan ya da dolaylı olarak bir şekilde temel dil becerileri vasıtasıyla gerçekleşir. Bu yüzden temel dil becerilerini sadece Türkçe dersiyle sınırlandırmak yanlış olur. Türkçe öğretmenleri temel dil becerilerine değer verilmesi gerektiğini ve uzaktan eğitimin bu becerileri geliştirmede yetersiz kaldığını düşünmektedirler. Ayrıca öğretmen görüşlerinden hareketle öğrencilerin temel dil becerileri arasından en fazla yazma becerisinde sorun yaşadığı sonucuna ulaşılmıştır. Akkaya (2013) yazma becerisinin doğru, düzgün ve etkili bir şekilde kullanılmasının duygu, düşünce ve tasarıların alıcı tarafından daha iyi bir şekilde anlamlandırıldığını belirterek yazma becerisinin önemini vurgulamıştır. Çarkıt ve Koçoğlu (2020) salgın sürecinin Türkçe dersi üzerindeki etkilerini araştırdıkları çalışmada salgın sürecinin dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerine yönelik uygulamaları olumsuz etkilediği sonucuna ulaşmışlardır.

Salgın sürecinin uzaması durumunda Türkçe eğitiminin geleceğine yönelik Türkçe öğretmenlerinin öngörülleri birey ve toplum açısından, Türkçe dersi açısından ve dil becerileri açısından temalarıyla değerlendirilmiştir. Öğretmenlerin genel öngörülleri öğrencilerin temel dil becerilerinde ve akademik süreçlerinde gerileme olacağı, öğrencilerin eğitimden kopacağı yönündedir. Türkçe öğretmenleri uzaktan eğitime zamanla adapte olabileceklerini fakat yüz

yüze eğitimin öğrenciler açısından vazgeçilmez olduğunu vurgulamaktadır. Öğrencilerin derslere katılım oranlarının yetersiz olduğu ve ilerleyen süreçlerde yüz yüze eğitime geçilmezse bu oranın artacağı öngörülmektedir. Öğrenme sürecinde karşılıklı iletişim ve dönüt alma öğrencilerin performanslarını daha iyi bir şekilde ortaya koyabilmeleri açısından bir gerekliliktir (Karabilgin ve Şahin, 2006; McMillan, 2015; Göçer, 2019). Attri (2012) yapmış olduğu araştırmada uzaktan eğitim sürecinde eğitim faaliyetlerinin niteliklerinin artırılmasına yönelik öğretmenlerden geri bildirim almanın öğretmen-öğrenci etkileşimlerini arttıracığı şeklinde öneride bulunmuştur. Yapılan bazı araştırmalarda ise uzaktan eğitim sisteminin eğitimin kalitesini arttıracığı ifade edilmektedir (Ağır, 2007; Bekele ve Menchaca, 2008; Pituch ve Lee, 2006; Willhelm, 2003).

Türkçe öğretmenlerinin salgın sürecinde yaşanan sorunlara yönelik çözüm önerileri Türkçe dersine ilişkin öneriler, dil becerilerine ilişkin öneriler, öğrenci ve velilere ilişkin öneriler, eğitim sistemine ilişkin öneriler ve teşvik etmeye yönelik öneriler temalarıyla değerlendirilmiştir. Türkçe öğretmenleri salgın sürecine yönelik; derslerin senkron bir şekilde işlenmesi gerektiği, öğrenci ve öğretmenlerle çevrim içi sunumların yapılmasının faydalı olacağı, velilerin bu süreçte öğretmenlere destek olması gerektiği, maddi durumu yetersiz olan öğrencilerin desteklenmesi gerektiği, kitap okuma projelerinin öğrenciler için faydalı olacağı gibi çözüm önerileriyle sürecin iyi değerlendirilmesi gerektiğini düşünmektedirler. Er Türküresin (2020) yaptığı araştırmada uzaktan eğitim sürecinde öğretim-öğrenci etkileşiminin zayıfladığını bu yüzden derslerin kısmen de olsa senkron bir şekilde işlenmesinin bu sorunu giderebileceğini ifade etmektedir. Traxler (2018) uzaktan eğitim ile ilgili yaptığı araştırma sonucundan hareketle birey, toplum ve kurumların eğitimin geleceği için sorunların çözümünde birlikte hareket etmeleri gerektiği sonucuna ulaşmıştır. Masalimova vd. (2021) yapmış oldukları araştırmada hibrit eğitimin uzaktan eğitim uygulamaları ile beraber kullanılmasının sürece olumlu yönde etki ettiği sonucuna ulaşmışlardır.

Araştırma sonuçları bir bütün olarak ele alındığında Türkçe öğretmenlerinin salgın süreci eğitim faaliyetlerini yürütebildikleri fakat genel olarak bu faaliyetlerden memnun olmadıkları ortaya çıkmaktadır. Bunun birçok ardıl sebebi olmakla beraber öncül sebebi Türkçe dersinin, ana dilin temel yapısını oluşturan temel dil becerileriyle donatılmış olmasıdır. Temel dil becerileri ise uzaktan eğitimle değil yüz yüze eğitimle geliştirilebilecek nitelikte, geri bildirimle dayalı ve uygulamaya dönüktür. Ayrıca araştırma Türkçe öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecini kontrol etmede zorlanmadıklarını ama Türkçe dersinin yapısının uzaktan eğitime uygun olmadığını ortaya koymaktadır.

Yapılan araştırmanın sonuçlarından hareketle aşağıdaki önerilerde bulunmaktadır:

- Bu araştırma Türkçe öğretmenleri ile yürütülmüştür. Benzer bir araştırmanın diğer branş grubu öğretmenleriyle de yapılmasında fayda vardır.
- Bu araştırmada Türkçe öğretmenlerinin salgın sürecine ilişkin görüşleri alınmıştır. Benzer araştırmalarla öğrencilerin ve velilerin de görüşlerinin alınmasında fayda vardır.
- Öğrenci, öğretmen ve veliler için eğitime yardımcı dijital materyallerin tasarlanması uzaktan eğitim sürecine yardımcı olacaktır.
- Salgın sürecinde öğrenciler Türkçe dersinde en çok temel dil becerilerini geliştirmede zorlandığı için temel dil becerilerine yönelik uygulamalara ağırlık verilebilir.
- Salgın sürecinden dolayı bu araştırma 21 Türkçe öğretmeni ile yürütülmüştür. İmkânlar dâhilinde daha büyük bir çalışma grubuyla farklı araştırmalar yapılabilir.
- Salgın sürecinin Türkçe eğitimi üzerindeki etkilerine ve Türkçe eğitiminin geleceğine ilişkin çevrim içi konferanslar ve seminerler yapılması faydalı olacaktır.

KAYNAKÇA

- Adıgüzel, A. (2020). Salgın sürecinde uzaktan eğitim ve öğrenci başarısını değerlendirmeye ilişkin öğretmen görüşleri. *Milli Eğitim Dergisi, Salgın Sürecinde Türkiye’de ve Dünyada Eğitim*, 253-271. DOI: 10.37669/milliegitim.781998
- Ağır, F. (2007). *Özel okullarda ve devlet okullarında çalışan ilköğretim öğretmenlerinin uzaktan eğitime karşı tutumlarının belirlenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Balıkesir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Balıkesir.
- Akkaya, A. (2013). 6. Sınıf öğrencilerinin yazım yanlışları sıklığı ve yazım yanlışlarının nedenlerine ilişkin öğretmen görüşleri. *Turkish Studies*, 8(4), 33-52. DOI: 10.7827/TurkishStudies.4989
- Akkaya, N. ve Demir, T. (2021). Eba’da (Eğitim Bilişim Ağı) yer alan Türkçe dersi içeriklerinin Türkçe öğrenme alanlarıyla uyumunun istatistiki açıdan incelenmesi. *International Journal of Languages Education*, 9(1), 180-197. DOI: 10.29228/ijlet.48803
- Alkan, C. (1987). *Uzaktan eğitim sistemlerinin karşılaştırmalı olarak incelenmesi*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları.
- Anderson, T. ve Dron, T. (2011). Three generations of distance education pedagogy. *International Review of Research in Open and Distance Learning*, 12(3), 81-97. DOI: 10.19173/irrodl.v12i3.890
- Attri, A. K. (2012). Distance education: Problems and solutions. *International Journal of Behavioral Social and Movement Sciences*, 1(4), 42-58.
- Baran, H. (2020). Açık ve uzaktan eğitimde ölçme ve değerlendirme. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 28-40.
- Barbour, M. K. ve Unger, K. L. (2014). Strategies for overcoming common obstacles in the online environment: Issues in virtual school teaching. A. A. Piña ve A. P. Mizell (Ed.), *Real life Distance Education: Case Studies in Practice*, 21-40.
- Bekele, T. A. ve Menchaca, M. (2008). Research on internet-supported learning: A review. *Quarterly Review of Distance Education*. 9(4). 373-405.
- Bilgiç, H. G. ve Tüzün, H. (2020). Issues and challenges in web-bases distance education programs in Turkish higher education institutes. *Turkish Online Journal of Distance Education*, 21(1), 143-164.
- Can, E. (2020). Coronavirüs (Covid-19) pandemisi ve pedagojik yansımaları: Türkiye’de açık ve uzaktan eğitim uygulamaları. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 11-53.
- Çarkıt, C. ve Koçoğlu, A. (2020). Covid-19 sürecinde Türkçe dersi uygulamaları üzerine nitel bir araştırma. *International Journal of Languages Education*, 8(4), 110-122. DOI: 10.29228/ijlet.48220
- Çelik, V. (2011). Okul ve sınıf. F. Töremen (Ed.), *Eğitim bilimine giriş* (371-388). İstanbul: İdeal Kültür Yayıncılık.
- Çepni, S. (2018). *Araştırma ve proje çalışmalarına giriş*. Trabzon: Celepler Matbaacılık.

- Demir, F. ve Özdaş, F. (2020). Covid-19 sürecindeki uzaktan eğitime ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi, Salgın Sürecinde Türkiye'de ve Dünyada Eğitim*, 273-292. DOI: 10.37669/milliegitim.775620
- Epçaçan, C. (2018). Okuma ve anlama becerilerinin öğretim sürecine etkisi üzerine bir değerlendirme. *Turkish Studies*, 13(19), 615-630. DOI: 10.7827/TurkishStudies.14123
- Er Türküresin, H. (2020). Covid-19 pandemi döneminde yürütülen uzaktan eğitim uygulamalarının öğretmen adaylarının görüşleri bağlamında incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi, Salgın Sürecinde Türkiye'de ve Dünyada Eğitim*, 597-618. DOI: 10.37669/milliegitim.787509
- Gelişli, Y. (2015). Uzaktan eğitimde öğretmen yetiştirme uygulamaları: Tarihçe ve gelişim. *Journal of Research in Education and Teaching*, 4(3), 313-321.
- Göçer, A. (2019). Türkçe eğitiminde ölçme ve değerlendirmenin işlevselliğine etki eden önemli bir uygulama tekniği olarak geribildirim kullanımı. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(1), 111-126.
- Harrison, T. (2019). How distance education students perceive the impact of teaching videos on their learning. *Open Learning: The Journal of Open, Distance and e-Learning*, 35(3), 260-276. DOI: 10.1080/02680513.2019.1702518
- İşman, A. (2011). *Uzaktan eğitim*. Ankara: Pegem Akademi.
- Kaçan, A. ve Gelen, İ. (2020). Türkiye'deki uzaktan eğitim programlarına bir bakış. *Uluslararası Eğitim Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 6(1), 1-21.
- Kalaycı, N. ve Yıldırım, N. (2020). Türkçe dersi öğretim programlarının karşılaştırmalı analizi (2009-2017-2019). *Trakya Eğitim Dergisi*, 10(1), 238-262. DOI: 10.24315/tred.580427
- Karabilgin, Ö. S. ve Şahin, H. (2006). Eğitim etkinliğini değerlendirmede öğrenci geri bildiriminin kullanımı. *Tıp Eğitimi Dünyası*, 21(21), 27-33.
- Karakuş, N., Ucuzsatar, N., Karacaoğlu, M. Ö., Esendemir, N. ve Bayraktar, D. (2020). Türkçe öğretmeni adaylarının uzaktan eğitime yönelik görüşleri. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (19), 220-241. DOI: 10.29000/rumelide.752297
- Kırık, A. (2014). Uzaktan eğitimin tarihsel gelişimi ve Türkiye'deki durumu. *Marmara İletişim Dergisi*, (21), 73-94. DOI: 10.17829/midr.20142110299
- Kurudayıoğlu, M. ve Çetin, Ö. (2015) Temel beceriler ve Türkçe öğretimi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 3(3), 1-19. DOI: 10.16916/aded.65619
- Kuyumcu Vardar, A. ve Acar, F. (2018). Öğrenme-öğretme sürecinde kullanılabilecek hızlı ölçme araçları. *Journal of Turkish Studies*, 13(11), 879-898. DOI: 10.7827/TurkishStudies.13184
- Maden, S. ve Önal, A. (2020). Eğitim bilişim ağı (EBA) içerik modülündeki Türkçe dersi ile ilgili dokümanlar. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 10(1), 25-50. DOI: 10.17943/etku.553517
- Masalimova, A. R., Ryazanova, E. L., Tararina, L. I., Sokolova, E. G., Ikrennikova, Y. B., Efimushkina, S. V. ve Shulga, T. I. (2021). Distance learning hybrid format for university students in post-pandemic perspective: Collaborative technologies aspect. *Cypriot Journal of Educational Sciences*, 16(1), 389-395. DOI: 10.18844/cjes.v16i1.5536

- McMillan, J. H. (2015). Biçimlendirici durum belirleme 2: Geribildirim ve öğretimsel düzeltmeler (159-180, A. M. Sümbül ve A. T. Kan, Çev.). *Sınıf içi değerlendirme*. Konya: Eğitim Yayınevi.
- MEB (2020). Bakan Selçuk, koronavirüs'e karşı eğitim alanında alınan tedbirleri açıkladı. Erişim adresi: <https://www.meb.gov.tr/bakan-selcuk-koronaviruse-karsi-egitim-alaninda-alinan-tedbirleri-acikladi>
- MEB. (2019). *Türkçe dersi öğretim programı*. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı.
- Oliva, P. F. ve Gordon II, W. R. (2018). *Program Geliştirme* (K. Gündoğdu, Çev.). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Özbay, M. (2006). *Türkçe özel öğretim yöntemleri 1*. Ankara: Öncü Kitap.
- Özdaş, F. ve Çakmak, M. (2018). Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersine ilişkin metaforik algıları. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 7(4), 2747-2766.
- Özdaş, F., Ekinci, A. ve Öter, Ö. M. (2018). Eğitim ve öğretimin geliştirilmesinde öğretmenler kurulu kararlarının etkisi. *Turkish Studies*, 13(11), 1041–1058. DOI: 10.7827/TurkishStudies.12980
- Özgül, E., Ceran, D. ve Yıldız, D. (2020). Uzaktan eğitimle yapılan Türkçe dersinin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Milli Eğitim Dergisi, Salgın Sürecinde Türkiye'de ve Dünyada Eğitim*, 395-412. DOI: 10.37669/milliegitim.776137
- Pituch K. A. ve Lee, Y. (2006). The influence of system characteristics on e-learning use. *Computers & Education*, 47(2). 222–244.
- Sağlık Bakanlığı (2020). Türkiye Günlük Koronavirüs Tablosu. Erişim adresi: <https://covid19.saglik.gov.tr/>
- Serçemeli, M. ve Kurnaz, E. (2020). Covid-19 pandemi döneminde öğrencilerin uzaktan eğitim ve uzaktan muhasebe eğitimine yönelik bakış açıları üzerine bir araştırma. *Uluslararası Sosyal Bilimler Akademik Araştırmalar Dergisi*, 4(1), 40-53.
- Telli, S. G. ve Altun, D. (2020). Koronavirüs ve çevrimiçi (online) eğitimin önlenemeyen yükselişi. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 25-34. DOI: 10.32329/uad.711110
- Traxler, J. (2018). Distance Learning-Predictions and Possibilities. *Education Sciences*, 8(1), 1-13. DOI: 10.3390/educsci8010035
- Türker, A. ve Dündar, E. (2020). Covid-19 pandemi sürecinde eğitim bilişim ağı (EBA) üzerinden yürütülen uzaktan eğitimlerle ilgili lise öğretmenlerinin görüşleri. *Milli Eğitim Dergisi, Salgın Sürecinde Türkiye'de ve Dünyada Eğitim*, 323-342. DOI: 10.37669/milliegitim.738702
- Ural, A. ve Kılıç, İ. (2011). *Bilimsel araştırma süreci ve SPSS ile veri analizi*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Uzoğlu, M. (2017). Fen bilgisi öğretmen adaylarının uzaktan eğitime ilişkin görüşleri. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(16), 335-351.
- Ünal, M. ve Bulunuz, N. (2020). Covid-19 salgını döneminde yürütülen uzaktan eğitim çalışmalarının öğretmenler tarafından değerlendirilmesi ve sonraki sürece ilişkin

- öneriler. *Milli Eğitim Dergisi, Salgın Sürecinde Türkiye’de ve Dünyada Eğitim*, 343-369. DOI: 10.37669/milliegitim.775521
- Willhelm, W. J. (2003). Teaching communications online using the master teacher model. *Delta Pi Epsilon Journal*, 45(1), 34-47.
- Williamson, B., Eynon, R. ve Potter, J. (2020). Pandemic politics, pedagogies and practices: Digital technologies and distance education during the coronavirus emergency. *Learning, Media and Technology*, 45(2), 107-114. DOI: 10.1080/17439884.2020.1761641
- Yar Yıldırım, V. (2020). Üniversite öğrencilerinin ödev konusundaki görüşlerinin değerlendirilmesi. *Yükseköğretim Dergisi*, 10(2), 233-246. DOI: 10.2399/yod.19.590878
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, A. B. ve Banyard, P. (2020). Engagement in distance education settings: A trend analysis. *Turkish Online Journal of Distance Education*, 21(1), 101-120. DOI: 10.17718/tojde.690362
- Yin, R. K. (2003). *Case study research design and methods*. London: Sage Publications.
- YÖK (2020). Koronavirüs (Covid-19) Bilgilendirme Notu: 1. Erişim adresi: https://www.yok.gov.tr/Sayfalar/Haberler/2020/coronavirus_bilgilendirme_1.aspx